

Handläggare: Gunilla Schedin
Telefon: 508 09 015

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Reviderade riktlinjer för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning -remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Christina Rapp Lundahl
stadsdelsdirektör

Siw Lideståhl
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av ett förslag till revidering av riktlinjerna för handläggning av insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning.

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till förslaget men vill bl.a. framhålla vikten av att biståndshandläggarna får möjlighet till utbildning och kompetensutveckling för att samtala med barn som har en funktionsnedsättning. Förvaltningen stödjer inte förslaget om att den enskilde inom ramen för valfrihetssystemet redan innan ansökan ska kunna göra en intresseanmälan.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från samtliga stadsdelsnämnder samt från stadsledningskontoret med anledning av ett förslag från socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden till revidering av nuvarande riktlinjer för handläggning av insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 31 januari 2011.

Ärendet

Nedan följer en kort beskrivning av de förändringar som föreslås inom vart och ett av de elva avsnitt riktlinjerna föreslås omfatta.

Inledning

I inledningen tydliggörs att syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling inom Stockholms stad samt att ge stöd och vägledning i handläggningen och bedömningen av behov av insatser.

Lagstiftning, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Avsnittet har uppdaterats med aktuell lagstiftning. Sedan den senaste revideringen har bl.a. lagen om valfrihetssystem tillkommit. Den 1 januari 2011 införs en socialförsäkringsbalk som bl.a. ersätter nuvarande lag om assistansersättning (LASS). I samband med årsskiftet görs också vissa ändringar i LSS-lagstiftningen.

Socialstyrelsen nya föreskrifter och allmänna råd har inarbetats i riktlinjerna liksom den för Stockholms stad nya policy för samverkan och samordning av insatser till vuxna med utvecklingsstörning (VUS) och centrala överenskommelser med andra huvudmän.

Allmänna utgångspunkter

I detta avsnitt redogörs för de bestämmelser och perspektiv som ska utgöra utgångspunkter för handläggning av stöd och service till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning i Stockholms stad. Avsnittet tar också upp frågan om FN:s barnkonvention och tillämpningen av barnperspektivet och har kompletterats med de förtydliganden som införs i LSS-lagstiftningen fr.o.m. den 1 januari 2011 om barnets bästa och rätt att komma till tals.

God kvalitet i verksamheten

Kvalitetsbestämmelser för verksamhetsområdet har förts in och samlats i ett särskilt avsnitt. Bestämmelser om god kvalitet finns både i LSS- och i socialtjänstlagen och i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.

Utredning och behovsbedömning

Avsnittet är nytt och innehåller riktlinjer för utredning, behovsbedömning och beslut i ärenden som rör insatser och bistånd till personer med funktionsnedsättning. Riktlinjerna knyter an till valfrihetssystemet och införandet av utredningsmetoden DUR FH (Dokumentation, Utvärdering, Resultat) i handläggningen. Avsnittet omfattar även nya riktlinjer för verkställighet och beställning av insats samt för den enskildes rätt att överklaga beslut.

Dokumentation

Avsnittet innehåller riktlinjer för dokumentation under handläggningstiden och vid uppföljning av beviljade insatser samt anvisningar för upprättande av individuell plan. Fr.o.m. den 1 januari 2011 införs en lagändring som innebär att kommunen alltid ska erbjuda den enskilde en individuell plan i samband med att en LSS-insats beviljas eller närhelst den enskilde begär.

Personkretsbedömning i LSS

Beskrivningen av de olika grupperna i LSS personkrets har utvecklats och kompletterats med riktlinjer för bedömning av om en person med Alzheimers sjukdom tillhör personkrets 2.

Insatser

Avsnittet om personlig assistans och assistansersättning har genomgått en väsentlig omarbetning för att bl.a. tydliggöra grunderna för rätt till personlig assistans och ansvarsfördelningen mellan kommunen och staten.

Vidare tydliggörs skillnaden mellan grundläggande behov och andra personliga behov som grund för rätt till personlig assistans. Om det inte finns behov av hjälp för att tillgodose grundläggande behov föreligger inte någon rätt till personlig assistans. I de fall den enskilde har *grundläggande behov* ska däremot en bedömning göras av om den enskilde även har *andra personliga hjälpbehov* som inte kan tillgodoses på annat sätt. Om andra personliga hjälpbehov finns ska den enskilde ha rätt till personlig assistans även för dessa.

Om de *grundläggande behoven* uppgår till högst 20 timmar per vecka har den enskilde rätt till personlig assistans enligt LSS från kommunen. Om de grundläggande behoven kan antas överstiga 20 timmar per vecka är kommunen skyldig att anmäla behov av assistansersättning till försäkringskassan, som i sin tur utreder rätten till assistansersättning.

Tillfälliga behov ingår inte i personlig assistans enligt LSS eller i assistansersättning från försäkringskassan, utan ska tillhandahållas inom ramen för kommunens ansvar. En sådan situation kan vara vid semesterresor eller om den enskildes ordinarie assistent är sjuk och vikarie måste sättas in.

Hemtjänst enligt Sol

Ett förtydligande görs när det gäller ledsagning i form av hemtjänst som innebär att viss ledsagning kan ingå i hemtjänsten i de fall den enskilde samtidigt har behov av andra hemtjänstinsatser.

Hemtjänst i assistansliknande form

Hemtjänst i assistansliknande form kan vara aktuell för personer som inte har rätt till personlig assistans enligt LSS eller assistansersättning från försäkringskassan men som ändå har ett stort behov av kontinuitet eller personlig omvårdnad som inte kan tillgodoses på annat sätt.

När hemtjänst verkställs av anhöriga eller närstående

I riktlinjerna klargörs att i de fall den enskilde önskar få ett beslut om hemtjänst verkställt av andra än hemtjänstpersonal ska biståndshandläggaren avvisa denna del i ansökan. Det är den utförare den enskilde väljer som tar ställning till om den eller de anhöriga/ närstående kan anställas.

Rätt till avlösning när anhöriga vårdar den enskilde

För att möjliggöra ökad flexibilitet föreslås att anhöriga som hjälper en närstående alla tider på dygnet ska erbjudas *minst 16 timmars avlösning per månad* istället för minst fyra timmars per vecka, vilket gäller enligt nuvarande riktlinjer.

Ledsagning och ledsagarservice

Riktlinjer för ledsagning/ledsagarservice har omarbetats för att tydliggöra grunden för beslut om ledsagning enligt SoL respektive ledsagarservice LSS.

Vidare föreslås ett tillägg till riktlinjerna som innebär att det är fullt möjligt att bevilja ledsagarservice för matinköp och bankärenden om detta är ett led i att

komma ut i samhället och bryta isolering, eller om det är nödvändigt för att den enskilde ska kunna göra matinköp eller kunna uträtta bankärenden.

Korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år enligt LSS

Riktlinjerna föreslås kompletteras med en bestämmelse som innebär att den som under vårterminen i åk 6 fyller 13 år ska kunna beviljas korttidstillsyn enligt LSS från och med ansökningsmånaden.

Bidrag till bostadsanpassning

Ett nytt avsnitt om bidrag till bostadsanpassning föreslås för att tydliggöra skillnaden mellan bostadsanpassning och insatsen ”annan särskilt anpassad bostad” enligt LSS. Beslut om annan särskilt anpassad bostad innebär att den kommunen beviljar den enskilde en bostad som är utformad och anpassad efter dennes behov. En ändring av nuvarande riktlinjer föreslås för att tydliggöra handläggningsgången. Vidare klargörs att det är biståndshandläggaren som fattar beslut om insatsen men att Stockholms bostadsförmedling alltid ska konsulteras innan.

Daglig verksamhet, sysselsättning och dagverksamhet

I förslaget till nya riktlinjer tydliggörs att ett övergripande mål för daglig verksamhet enligt LSS liksom för sysselsättning enligt SoL är att utveckla den enskildes möjlighet att få ett arbete. Vidare framhålls att samverkan med bl.a. arbetsförmedlingen och försäkringskassan är nödvändig för att säkerställa att den enskilde verkligen fått den hjälp han eller hon behöver innan daglig verksamhet beviljas och för att skapa möjligheter att gå vidare för dem som redan har daglig verksamhet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av personal- och kansliavdelningen i samarbete med socialtjänstavdelningen. Norrmalms handikappråd kommer att informerats om ärendet vid sitt sammanträde den 17 januari 2011.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till den föreslagna revideringen av riktlinjerna, som är både pedagogiskt och tydligt upplagda. Riktlinjerna och ger också en fyllig information om LSS och SoL och tillämpningen av den lagstiftning som reglerar verksamheten. Genom att referera till olika rättsfall förtydligas de bestämmelser som gäller inom verksamhetsområdet.

Som framgår av förslaget innebär de ändringar som genomförs i LSS-lagstiftningen i samband med årsskiftet bl.a. att barn med funktionsnedsättningar har rätt att komma till tals. Att samtala med barn som har en funktionsnedsättning kräver god insikt i hur funktionsnedsättningen yttrar sig och vilka konsekvenser den för med sig. Barn har ofta alternativa kommunikationssätt till tal, framför allt barn med neuropsykiatriska svårigheter. Det är därför viktigt att biståndshandläggarna får möjlighet till utbildning och kompetensutveckling för att kunna samtala med barn.

Förvaltningen vill framhålla att det är viktigt för utredningen att träffa barnet, även om han eller hon inte uppnått den ålder och mognad som krävs för att själv bestämma. Det är däremot inte alltid nödvändigt att samtala med barnet, det kan räcka att träffa och observera barnet i ett sammanhang som det ingår i. Förvaltningen anser att detta bör framgå av riktlinjerna.

Vad gäller frågan om det valfrihetssystem som gäller inom Stockholms stad framhålls att den enskilde har möjlighet att, redan innan ansökan, lämna en intresseanmälan när det gäller insatser inom ramen för valfrihetssystemet. Detta kan, som förvaltningen ser det, lätt leda till missförstånd eftersom den enskilde kan ha svårt att förstå att en intresseanmälan inte betyder att insatsen kommer att beviljas. Förvaltningen anser därför att en intresseanmälan inte ska kunna göras innan ansökan om insatser, utredning och beslut. Syftet med utredningen är att klargöra om det finns ett behov av insatsen eller inte. Om behov finns ska detta styra valet av insats. Om utredningen utmynnar i ett bifall ska den ärendet rör givetvis vara med och påverka valet av utförare och hur insatsen ska utformas.

Under rubriken ”Att vara personlig assistent åt sitt eget barn” framhålls att föräldrar som är personlig assistent åt sitt eget barn kan ha behov av avlastning. I de fall föräldrarna blir så tyngda av arbetet som assistent åt sitt eget att de regelbundet behöver avlastning anser förvaltningen att man i första hand bör överväga om assistansen delvis kan utföras av någon utomstående.

När det gäller frågan om medföljare vid semesterresa har kommunstyrelsen fastslagit att grundprincipen är att den enskilde ska ha rätt till medföljare under en semestervecka per år till ett för den enskilde valfritt resmål. Förvaltningen vill framhålla att kostnaden för medföljare har ökat. I de fall den enskilde har behov av stöd och tillsyn dygnet runt eller större delen av dygnet, vilket det rätt ofta kan bli frågan om, behövs flera medföljare vilket medför mycket höga kostnader.

Som framgår av förslaget ska korttidsvistelse kunna beviljas som avlastning för istället för avlösarservice om man anser att avlösarservice inte tillgodoser behovet av avkoppling för anhöriga. Vidare framgår att korttidsvistelse *ska* beviljas även om den enskilde själv inte är i behov av korttidsvistelse och att barnperspektivet ska beaktas. Förvaltningen vill framhålla att det i allmänhet inte är förenligt med ett litet barns bästa att bevilja korttidsvistelse. Att placera ett litet barn utanför hemmet är i de flesta fall ett alltför stort ingripande. Förvaltningen anser att detta bör framgå av riktlinjerna.

Vad gäller skolbarnsomsorg kontra korttidstillsyn framgår av riktlinjerna att alla barn t.o.m. 12 års ålder har rätt till skolbarnsomsorg. De barn som omfattas av LSS-lagstiftningen, och som har behov av tillsyn efter skoldagens slut, har där- efter rätt till korttidstillsyn. Huvudregeln är att beslut om korttidstillsyn ska gälla fr.o.m. att barnet börjar i årskurs 7. Undantag från huvudregeln föreslås göras om barnet fyller 13 år innan han eller hon gått ut årskurs 6 och ansöker om korttids- tillsyn. Insatsen ska då beviljas fr.o.m. ansökningsmånaden. Som förvaltningen ser det kan detta bli svårt att realisera, eftersom det kan ta tid att utreda om den unge har behov av insatsen eller om behovet av tillsyn kan tillgodoses på annat sätt.

Förvaltningen anser att man i riktlinjerna bör ta upp frågan om tandvårdsintyg.

Bilaga

Förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning.